

Z. Br.

Definicje nazw rodzajów okrętów w kwartalniku "Triton"

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 10/3, 451

1965

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

pracy E. Heyn. Wymienić należy również nazwisko G. Tammanna, twórcy nowoczesnego metaloznawstwa.

Autor omawia również pokrótce rozwój metalografii w innych krajach od jej początków aż do współczesnych badań struktury metali za pomocą mikroskopu elektronowego itp.

Zb. M.

DEFINICJE NAZW RODZAJÓW OKRĘTÓW W KWARTALNIKU „TRITON“

W 1960 r. „Triton“, kwartalny dodatek dokumentacyjny do wydawanego przez Association des Amis de Musées de la Marine kwartalnika „Neptunia“¹⁹, rozpoczął cykl publikacji *Définition des types de navires*, mających na celu uporządkowanie definicji nazw rodzajów i typów okrętów, dotychczas bowiem różni autorzy i słownikarze mieszały rodzaje i typy dawnych okrętów, używali różnych nazw dla oznaczenia jednego rodzaju okrętów itd. Cykl otworzył w nrze 54 artykuł wstępny dyrektora Muzeum Marynarki w Paryżu, J. Vichota. Wszystkie następne artykuły napisał R. Javault.

Najpierw przedstawiono okręty wojenne nowsze, z XIX i XX w.: w nrze 54 pancerniki i inne statki opancerzone, a w 1961 r., w nrach 56 i 58, krążowniki z lat 1873—1960 i lotniskowce z lat 1920—1961. Przy każdym rodzaju okrętu autor omawia historię jego rozwoju (ewolucję techniczną i funkcjonalną), następnie daje mały encyklopedyczny słownik (definicja, data pojawienia się danego typu okrętu, rysunek) oraz wykaz wszystkich francuskich okrętów danego rodzaju i typu.

Po przerwie, w 1963 r. rozpoczęto omawianie okrętów dawniejszych. W nrach 64, 65 i 66 (*Les navires à voiles latines dans notre marine de guerre de Colbert à la Revolution*) zacytowano i skomentowano definicje z różnych słowników odnoszące się do takich okrętów, jak galeas, galera, szebeka²⁰, barka, brygantyna, kaik, feluka, galiota, tartan.

W nrze 67 rozpoczęto definiowanie okrętów korsarskich (*Le navire corsaire*), kontynuując ten temat w 1964 r.²¹ Oprócz takich statków, jak slup, kuter, bryg, kecz, szalupa, luger, pinasa, pinka, prom szkuner, jacht²², przedstawiono wiele statków, których nazwy nie mają odpowiedników w terminologii polskiej, jak: *bélandre biscayenne*, *canot*, *chasse-marée*, *dogre*, *gourable*, *hourque*, *langard*, *patache*, *patmar* itd.

Wszystkie odcinki cyklu zawierają bogatą ikonografię: świetnie wykonane reprodukcje starych rycin, obrazów itd.

Z. Br.

¹⁹ O stowarzyszeniu tym i jego periodykach por.: M. Skurczyński, *Muzeum Morskie w Paryżu. „Materiały z Zakresu Historii Techniki, Gospodarki i Terminologii Morskiej“*, 1956, nr 10.

²⁰ Szebeka jest typem statku w Polsce mało znanym. Pierwszą chyba wiadomość o nim znajdujemy w nrze 37 „Suplementu“ do „Kuryera Warszawskiego“ z 7 V 1763 (por.: E. Słuszkiewicz, *Dwa wyrazy rzadkie a trudne w zbiorze rozpraw Studia linguistica in honorem Thaddei Lehr-Splawiński*. Warszawa 1963). Później spotykamy o niej wzmianki w książce: S. Broekere, *Pamiętniki z wojny hiszpańskiej (1804—1814)*. Warszawa 1877, ss. 179, 180 i 182.

²¹ Od nru 68, tj. od początku 1964 r., „Triton“ nie stanowi już osobnych zeszytów, lecz jest dołączany (na końcu) do kwartalnika „Neptunia“, zachowując jednak osobną numerację i paginację.

²² Nazwy te nie zawsze można łączyć z rodzajami statków, które są znane pod tymi nazwami w Polsce.